

Suojeluskuntajärjestön perustamisen 100-vuotismuistojuhla Taistelukoululla

SUOJELUSKUNTAJÄRJESTÖN PERUSTAMISESTA
100 VUOTTA

Suojeluskuntajärjestön virallisen perustamisen voidaan katsoa tapahtuneen elokuun 2. päivänä 1918, jolloin Suomen senaatin antamalla asetuksella luotiin perusta tämän valtakunnallisen maanpuolustusjärjestön toiminnalle. Suojeluskuntia oli tosin perustettu jo vuodesta 1917 lähtien – yksittäistapauksissa jopa aikaisemmin, mutta ne olivat lähinnä kuntakohtaisia, itsenäisesti toimivia yhdistyksiä. Ja vaikka Vapaussodan alkaessa tammikuussa 1918 senaatti julisti suojeluskunnat hallituksen laillisiksi joukoiksi, yhtenäisen toimintaa ohjaavan säädöspohjan suojeluskunnat saivat vasta mainitulla asetuksella.

Suojeluskuntien ja Lotta Svärdin Perinteiden liitto ry (SLPL) halusi kunnioittaa tämän maamme suurimman maanpuolustusjärjestön merkitystä suomalaiselle yhteiskunnalle järjestämällä 2.8.2018 erityisen ”Suojeluskunnat 100” -juhlapäivän. Päivän ohjelmaan kuuluivat seppeleenlaskut suojeluskuntiin liittyville valtakunnallisille muistomerkeille sekä Tuusulan Taistelukoululla jär-

jestetyt juhlaseminaari ja juhlaillallinen. Taistelukoulu omaa vahvan suojeluskuntaperinteen, sillä Suojeluskuntain Päälystökoulu sijoitettiin 1921 tälle Tuusulanjärven rannalla sijainneelle Koivikon tilan alueelle. Laitos on siitä lähtien toiminut yhtäjaksoisesti ensin suojeluskuntien ja sittemmin Puolustusvoimien koulutustehtävissä.

Kunnianosoitukset

Aamupäivän kunnianosoituksissa laskettiin SLPL:n seppeleet eversti Juha Tammikiven ja puheenjohtaja Markus Anajan johdolla Hietaniemen hautausmaan Sankariristille, suojeluskuntien kunniapäällikkö, marsalkka Mannerheimin haudalle ja suojeluskuntien ylipäällikön, kenraali Malmbergin haudalle sekä Syvärannan Lottamuseon Lottapatsaalle. Kaartin Jääkärirykmentin varusmiesten kunniaavartio juhlisti seppeleenlaskuja Hietaniemen hautausmaan kohteissa. Seinäjoen Suojeluskuntalainen -patsaalle laskettiin seppele eversti Jorma Jokisaloon johdolla ja

Lahdessa sijaitsevalle Sotilaspoikapatsaalle prikaatikenraali Hannu Luotolan johdolla.

Juhlaseminaari

Iltapäivän juhlaseminaariin ”Suojeluskuntajärjestö osana suomalaista yhteiskuntaa” osallistui 75 kutsuvierasta. Taistelukoulun perinneyhdistys ry:n puheenjohtajan, eversti Tapio Niitynperän juontama ohjelma sisälsi tervehdyksiä sekä neljä asiantuntijaesitelmää. Seminaarin avasi ja sen päätössanat lausui SLPL:n puheenjohtaja Markus Anaja. Avajais- sanoissaan Anaja käsitteli suojeluskuntia perinnetyön näkökulmasta ja päätössanoissaan hän mm. totesi maanpuolustukseen liittyvän perinnetyön olevan ikä- ym. tekijöiden johdosta murrosvaiheessa, minkä johdosta vastaisuudessa on pyrittävä yhä lisääntyvään yhteistyöhön eri järjestöjen kesken.

Valtiovallan tervehdyksenä kuultiin puolustusministeri Jussi Niinistön kirjallinen viesti eversti Niitynperän esittämänä. Puolustusvoimien tervehdyksen seminaariin toi koulutuspäällikkö, prikaatikenraali Jukka Sonninen. Molemmat korostivat suojeluskuntien ratkaisevaa merkitystä sekä maamme itsenäisyystaistelussa Vapaussodan aikana että itsenäisyytemme turvaamisessa vuosien 1939–1945 sodissa. Kenraali Sonninen painotti myös suojeluskuntien koulutus- ja varustepääoman merkitystä armeijallemme sen lähtiessä Talvisotaan.

SLPL:n edustajat Liisa Viranko, Erkki Andersson, Markus Anaja ja Juha Tammikivi sekä Viron suojeluskuntien komentaja, kenraalimajuri Meelis Kiili adjutantteineen laskemassa seppelettä Suojeluskuntien kunniapäällikkö, Suomen Marsalkka Mannerheimin haudalle. - Kuva Leena Saurama.

☉ Suojeluskuntajärjestöllä – toisin kuin yksittäisillä suojeluskunnilla ja suojeluskuntapiireillä – ei ollut omaa lippua. Suojeluskunnat 100-juhlallisuuksia varten teetettiin Suojeluskuntien Yliesikunnan lipun mukainen pöytälippu päivän tilaisuuksissa käytettäväksi.

Kaitseliiton johtoa

Painetun ohjelman lisäksi seminaarissa kuultiin Viron Kaitseliiton komentajan, kenraalimajuri Meelis Kiilin tervehdys. Seminaariin osallistui kenraali Kiilin johtama kolmihenkinen ryhmä Kaitseliiton johtoa. Tervehdyksessään Kiili toi esiin suojeluskuntien ja Kaitseliiton tiiviit yhteydet sekä maittemme vapaustaisteluissa että maailmansotien välisenä rauhan aikana. Yhteydet Kaitseliiton ja suojeluskuntien perinnejärjestöjen välillä ovat nykyisin jälleen tiiviit.

Suojeluskunnat 1939–1944

VTT Olli Kleemola on tutkimuksissaan paneutunut erityisesti suojeluskuntien sodanaikaiseen toimintaan. Myös hän toi esitelmässään esiin suojeluskuntien merkityksen armeijallemme Talvisotaan lähdeittäessä. Sotien aikana suojeluskuntajärjestön rooli muuttui, vapaaehtoisjärjestö sai lisääntyvästi viranomais toiminnan piirteitä. Tämä ei Kleemolan mukaan täysin sopinut ylipäällikkö Malmbergin ajatusmaailmaan, hän toivoi rauhan tultua palattavan sotia edeltävän ajan vapaaehtoistoimintaan. Asia kuitenkin ratkesi rauhansopimuksen perusteella toisin, suojeluskuntajärjestö jouduttiin lakkauttamaan.

Päällystökoulun vaiheet

Eversti Niitynperän esitelmä sisälsi kattavan kuvauksen Koivikon tilan hankinnasta suojeluskuntien koulutuspaikaksi, huvila-alueen varustamisesta Suojeluskuntain Päällystökouluksi ja laitoksen toiminnan kehityksestä ja laajenemisesta sekä vaiheista sotien jälkeisenä aikana Puolustusvoimien koulutuslaitoksena. Useat seminaariin osallistuneet kaa-

deriupseerit kertoivat suorittaneensa kapteenikurssinsa Tuusulassa.

Naiset suojeluskuntien tukena

FT Annika Latva-Äijö käsitteli esitelmässään naisten maanpuolustustoimintaa ennen Lotta Svärd -järjestön perustamista. Toiminta alkoi naisten osallistumisella varsinaisten suojeluskuntien työhön. Oli suojeluskuntien naisosastoja, suojeluskuntien naisia jne. Varsin pian katsottiin kuitenkin organisatorisesti paremmaksi, että toiminta eriytettiin omaksi järjestökseen, toiminnan ja sen tavoitteiden pysyessä kuitenkin suojeluskuntahengen mukaisina. Lotta Svärd -järjestön toiminnassa Latva-Äijö painotti kahta asiaa: järjestö oli täysin itsenäinen toimija suojeluskuntayhteisössä ja naiset eivät tarttuneet aseisiin. Sodan aikana he kuitenkin vapauttivat kymmeniätuhansia miehiä aseellisiin tehtäviin rintamalla.

Koko perheen harrastus

FT Seija-Leena Nevalan esitelmä toi esiin kattavan kuvan ”suojeluskun-

☉ Juhlailallisella Ritarikuntien kunniamerkin saaneet ryhmittyneenä Antti Favénin maalaaman talonpoikaisarmeija-asuun pukeutuneen kenraali Mannerheimin muotokuvan ääreen. Kuvassa vasemmalla Saija Ylitalo (SVR Ar), Pirjo Björk (SL R I), Terttu Ylikangas ja Eemil Kukkola (SL Ar), Liisa Lääperi ja Eeva Karikoski (SVR M I kr). Timo Merilahti (SL R I) ja Kaisa Kaapro (SVR M) saavat kunniamerkinsä erikseen toimitettuna.

taperheestä”. Suojeluskuntayhteisö loi mahdollisuuden isänmaalliseen toimintaan niin miehille ja naisille kuin lapsillekin. Kehittyneimmässä muodossaan toiminta oli organisoitu suojeluskunta-, Lotta-Svärd-, sotilaspoika- sekä pikkulotta- ja lottatyttöyhdistysten kautta. Ei ollut harvinaista, että perheenjäsenistä kaikki kuuluivat johonkin näistä järjestöistä.

Juhlapäivän illallinen järjestettiin Taistelukoulun perinteikkäällä Upseerikerholla. Tilaisuuteen osallistui 50 kutsuvierasta. Ilta sujui leppoisasti hyvän ruuan ja hyvien juomien (Upseerikerhon ravintolatoiminnasta vastaa Krapihovi) sekä vilkkaan ja iloisen seurustelun merkeissä. Varsinaista ohjelmaa ei ollut. Tilaisuuden aluksi puheenjohtaja Anaja kuitenkin luovutti Tasavallan Presidentin SLPL:n esityksestä ansioituille liiton perusjärjestöjen toimijoille 4.6.2018 myöntämät Ritarikuntien kunniamerkit. Saajia oli kaikkiaan 8, joista kuusi oli päässyt paikalle merkkiään vastaanottamaan. Kunniamerkkien saajien kiitokset esitti Lotta Svärd Säätiön hallituksen puheenjohtaja Pirjo Björk. Illallisvieraiden kiitospuheenvuoron käytti kenraalimajuri Antero Karvinen, joka kiitti järjestäjiä sekä myönteävästi illallistilaisuudesta että iltapäivän antoisasta seminaarista.

ILKKA VIRTANEN

☉ Kirjoittaja on Pohjanmaan Maanpuolustuskillan puheenjohtaja ja SLPL:n varapuheenjohtaja.

